

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВИЗНАВСТВО»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Економіка
Заняття:	Протягом 10 чверті 2025-2026 н.р.
Лекції	3 години на тиждень згідно розкладу
Практичні	2 години на тиждень згідно розкладу
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6723>

**КАФЕДРА
ЦИВІЛЬНОГО,
ГОСПОДАРСЬКОГО
ТА ЕКОЛОГІЧНОГО
ПРАВА**

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Чабаненко Микола Миколайович
Науковий ступінь	Доктор юридичних наук
Вчене звання	Професор
Посада	Професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
E-mail	chabanenko.m.m@nmu.one
Профайл	http://cgp.nmu.org.ua/ua/vykl.php
Консультації	ауд.10/314, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра цивільного, господарського та екологічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 314
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) chabanenko.m.m@nmu.one

1. Анотація до курсу

Знання з права необхідні для набуття правового виховання і базової правової освіти.

Розуміння основ конституційного, трудового, цивільного, кримінального, адміністративного та інших галузей права, вивчення яких передбачене програмою курсу, стає необхідною умовою життєдіяльності кожного громадянина України та сприяє розбудові правової демократичної держави.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування системи знань з основ теорії держави і права та провідних галузей національного права України (конституційного, адміністративного, цивільного, трудового, кримінального тощо).

Завданням навчальної дисципліни є надання студентам систематичних знань з юридичних наук, виховання в них поважного ставлення до Конституції, законів та підзаконних актів України. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму знань з конституційного, цивільного, трудового, адміністративного, кримінального права України – неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя.

3. Результати навчання

Зміст дисциплінарних результатів навчання (ДРН)
Знати походження, причини утворення, функції, механізми, форми держави, поняття державного правління, територіального устрою, політичного режиму, співвідношення особи та держави, ознаки правової держави
Формувати знання з питань державно-правового життя в сучасній Україні, високу правову культуру, професійну етику, глибоку повагу до права і соціальних цінностей, гарантії забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина відповідно до Конституції України та міжнародних стандартів у сфері прав людини
Знати загальну характеристику галузей права (адміністративного, цивільного, трудового, кримінального законодавства тощо)
Тлумачити основні правові поняття, аналізувати соціально-значущі проблеми і процес їх правового вирішення, кваліфіковано використовувати методи права в різних видах професійної діяльності
Визначати необхідний закон чи інший нормативно-правовий акт, у ньому – відповідну норму, і правильно застосувати у практичній діяльності

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
1. Основні закономірності виникнення держави та права
2. Основні теорії походження держави
3. Загальна характеристика держави і державної влади
4. Поняття і класифікація функцій держави
5. Форми здійснення функцій держави
6. Особа, суспільство, держава
ТЕМА 2. ПРАВО І ЙОГО СТРУКТУРА

Види та тематика навчальних занять	
1. Зв'язок права і держави	
2. Поняття і ознаки права	
3. Функції права	
4. Поняття, ознаки і види соціальних норм. Право в системі соціальних норм	
5. Система права та її структурні елементи	
6. Форми (джерела) права	
7. Нормативно-правові акти	
8. Правові відносини. Юридичні факти	
9. Правова поведінка. Правопорушення	
10. Юридична відповідальність: поняття, мета, ознаки та види. Підстави юридичної відповідальності	
ТЕМА 3. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
1. Поняття та зміст конституційного права України	
2. Конституція як Основний закон суспільства та держави	
3. Загальні засади конституційного ладу України	
4. Конституційно-правовий статус людини та громадянина в Україні	
ТЕМА 4. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
1. Загальна характеристика адміністративного права України	
2. Структура адміністративного права: норми, джерела та правовідносини	
3. Адміністративні послуги	
4. Адміністративно-деліктне право	
5. Адміністративні стягнення та інші заходи адміністративної відповідальності	
ТЕМА 5. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
1. Сутність і функції цивільного права	
2. Структура цивільних правовідносин	
3. Суб'єкти цивільних правовідносин	
4. Об'єкти цивільних правовідносин	
5. Поняття і форми права власності в Україні	
6. Цивільно-правові договори	
7. Загальна характеристика спадкування. Види спадкування	
8. Цивільно-правова відповідальність	
ТЕМА 6. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
1. Поняття трудового права та трудових правовідносин	
2. Трудовий договір	
3. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку	
4. Заробітна плата	
5. Трудова дисципліна і відповідальність працівників	
ТЕМА 7. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
1. Поняття і структура кримінального права	
2. Кримінальне правопорушення та відповідальність	
3. Стадії кримінального правопорушення	
4. Поняття неосудності та її критерії, обмежена осудність	
5. Покарання та його види	
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1. Основні принципи конституційного ладу України (виконання контрольних завдань з аналізу конституційних норм та їх застосування, а також обговорення ключових питань, пов'язаних з правами і свободами людини, розподілом владних повноважень, і функціями державних органів)	
2. Основні засади адміністративного права України (виконання контрольних завдань, пов'язаних з аналізом адміністративно-правових норм та їх застосуванням у публічному	

Види та тематика навчальних занять
управлінні, а також обговорення ключових питань щодо адміністративних правопорушень, повноважень органів виконавчої влади та механізмів адміністративного оскарження)
3. Базові положення цивільного законодавства України (виконання контрольних завдань з аналізу правових норм у сфері приватних відносин, а також обговорення ключових питань, пов'язаних з правом власності, договірними зобов'язаннями, спадкуванням та захистом прав і інтересів громадян)
4. Основні положення трудового права України з акцентом на професійну діяльність (виконання контрольних завдань з аналізу трудових правовідносин, регулювання праці та захисту прав працівників, а також обговорення особливостей застосування трудових норм у професійній сфері, включаючи умови праці, трудові договори та правові аспекти звільнення)
5. Основні принципи кримінального права України (виконання контрольних завдань з аналізу кримінальних норм, а також обговорення ключових питань, пов'язаних з кримінальною відповідальністю, видами кримінальних правопорушень, санкціями та процедурами досудового розслідування і судового розгляду)

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та практичних занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365 та бути зареєстрованим у СУДН «Moodle» на дистанційний курс з навчальної дисципліни «Правознавство».

6. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Шкали

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної й індивідуальної робіт складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів;
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання практичних завдань		виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача

6.3. Критерії

Критерії оцінювання за відповідний вид навчальної діяльності студента.

Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Правознавство» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента:

- ✓ поточне тестування за кожною темою;
- ✓ участь у форумі, аудиторна робота та виконання певних завдань на практичних заняттях та/або на дистанційній платформі MOODLE.

Тестування – це метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. **Тестування** з навчальної дисципліни «Правознавство» здійснюється за кожною темою.

В рамках навчальної дисципліни «Правознавство» передбачено **проведення форуму** та **виконання практичних завдань**. За умови очного навчання практичне заняття за кожною темою проводиться з поділом групи на малі групи для створення дискусії.

Вебфорум або просто Форум – інтернет-ресурс, популярний різновид спілкування в інтернеті, для проведення дискусій, на якому користувачі обмінюються досвідом та ідеями з певної заданої теми.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота включає:

- ◆ попереднє опрацювання навчально-інформаційного забезпечення за всіма видами навчальних занять;
- ◆ самостійне опрацювання теоретичних питань курсу та надання відповідей на питання Форумів.

Метою СРС є засвоєння навчальної дисципліни в повному обсязі і послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця. У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника освітнього процесу, навчитися свідомо ставитися до опанування теоретичних і практичних знань, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Самостійна робота розрахована на доповнення тих знань, які були отримані на лекції, роботу зі спеціальною літературою, орієнтування студентів на детальне вивчення тих положень національного законодавства України, які вони будуть використовувати у практичній діяльності.

Самостійною роботою студента в рамках вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є **проведення форуму**.

До практичної роботи в рамках навчальної дисципліни «Правознавство» відноситься **виконання практичних завдань**. Практичні завдання з навчальної дисципліни представлені у вигляді тестів на платформі MOODLE.

Для виконання практичних завдань у вигляді тестів необхідно використовувати відповідні електронні ресурси та нормативно-правові акти, які зазначені у питаннях завдання. Алгоритм виконання таких завдань наступний:

1. Ознайомлення з питаннями певного завдання;
2. Пошук відповідей на питання за допомогою відповідних електронних ресурсів та аналізу нормативно-правових актів;
3. Перенесення відповідей до наповнення тестового завдання.

При формуванні відповідей на питання особливо звертати увагу на вимоги до їх формування, зокрема: не використовувати розділові знаки (такі, як: , «» ? ! -), між словами лише один пробіл, вказувати лише кількість слів, яку зазначено до опису відповіді. Оцінювання таких завдань здійснюється автоматично за допомогою дистанційної платформи MOODLE.

У таблиці наведено розподіл максимальної кількості балів за певний вид навчальної роботи студента за темами навчальної дисципліни

Розподіл балів за видами навчальної роботи студента

Теми	Практична робота (практичні завдання)	Поточне тестування	Самостійна робота (участь у форумі)	Аудиторна робота на заняттях
1.	1,0	7,0	—	15,0
2.	1,0	12,25	1,0	
3.	1,0	7,0	1,0	
4.	1,0	10,5	1,0	
5.	1,0	12,25	1,0	
6.	3,0	10,5	1,0	
7.	1,0	10,5	1,0	
Разом	9,0	70,0	6,0	100

Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Правознавство» визначається за накопичувальною системою, тобто сума всіх балів, отриманих за виконання певного виду робіт студента. Максимальна кількість балів з курсу навчальної дисципліни складає 100 балів.

Викладач, враховуючи досягнення здобувача з дисципліни, його системну та активну участь і роботу на платформі MOODLE, може додати 0-15 балів. Також можна отримати додатковий 1 бал, надавши відповідь на питання щодо Вашого враження стосовно курсу навчальної дисципліни «Правознавство».

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Диференційований залік відбувається у письмовій формі та передбачає проходження студентом підсумкового тестування на платформі MOODLE. Кількість питань – 50. За кожен вірну відповідь на питання студент отримує 2 бали. Максимальна кількість балів за підсумкове тестування складає 0–100 балів. Остаточна кількість балів з навчальної дисципліни визначається викладачем не лише за результатами підсумкового тестування, а з врахуванням регулярної та систематичної роботи студента з курсом з метою опанування навчального матеріалу дисципліни.
---	---

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності.

Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Рекомендації щодо використання інструментів штучного інтелекту при виконанні навчальних завдань

З метою дотримання принципів академічної доброчесності та запобігання порушенням під час виконання навчальних завдань встановлюються такі правила:

1. Заборонено:

- Використовувати будь-які інструменти штучного інтелекту (чат-боти, текстові генератори, автоматизовані помічники тощо) під час виконання контрольних робіт, залікових тестів, іспитів та індивідуальних письмових завдань, якщо інше не дозволено викладачем;
- Повністю копіювати згенерований штучним інтелектом текст без його критичної обробки та без посилання на джерело (у разі дозволеного використання);

- Застосовувати інструменти штучного інтелекту для імітації самостійного мислення або створення відповідей, які не є результатом особистої роботи.

2. Дозволено:

- Застосовувати ШІ-інструменти для стилістичного редагування тексту, мовного перекладу або створення візуального супроводу (наприклад, схем, інфографіки) – за умови, що зміст роботи є результатом самостійної діяльності студента;
- Отримувати довідкову інформацію або приклади, за умови подальшого осмислення, адаптації та належного оформлення посилань;
- Використовувати ШІ як допоміжний інструмент під час підготовки до занять, але не під час здачі робіт.

3. Додаткові вимоги:

- Під час виконання практичних завдань обов'язкове зазначення конкретних нормативно-правових актів, включно з посиланням на відповідні статті або пункти;
- За наявності дозволеного використання ШІ у завданні, студент має чітко зазначити, які саме інструменти було використано та з якою метою.

Порушення вищезазначених вимог вважається порушенням академічної доброчесності та тягне за собою відповідні наслідки – анулювання оцінки, обов'язкове повторне виконання завдання або інші санкції згідно з Кодексом академічної доброчесності.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту та бути зареєстрованими у СУДН «Moodle» на дистанційний курс з навчальної дисципліни «Правознавство».

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365 та відвідування групи у Teams.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Правознавство» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або

через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 7 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети на платформі MOODLE (5 питань). Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Правознавство».

Також можна отримати додатковий **1 бал**, надавши відповідь на питання щодо Вашого враження стосовно курсу навчальної дисципліни «Правознавство».

8. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія, метод діалогового спілкування тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- метод евристичних питань;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, метод частково-пошуковий тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на практичних заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань, метод «навчаючи, вчуся», робота в малих групах, тощо);
- пояснювально-ілюстративний метод;

- частково-пошуковий метод;
- метод діалогового спілкування;
- метод евристичних питань;
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

9. Ресурси і література:

9.1. Основна рекомендована література

1. Правознавство : навч. посіб. / І. І. Килимник, Т. А. Коляда, А. В. Науменко; Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 308 с.
2. Правознавство: підручник / В.Д. Гапотій, О.Г. Мінкова, О.В. Печерський – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 893 с.
3. Правознавство : навч. посіб. / А. А. Герц, С. Й. Кравчук. - Хмельницький : ХУУП, 2017. – 277 с.
4. Правознавство: Навч. посіб. для студентів педагогічних спеціальностей / [Колектив авторів] / За ред. Д.В. Каменського, В.О. Мирошніченка. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 288с.
5. Правознавство: Підручник для студентів ВНЗ / Кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с.
6. Правознавство : навч. посіб. за заг. ред. д. ю. н., професора С. В. Петкова ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпро, 2020. – 360 с.

9.2. Додаткова рекомендована література

1. Поліщук М. С. Правознавство [Текст] : навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. – Харків : Право, 2014. – 106 с.
2. Поліщук М. С. Правознавство [Текст] : навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. – Харків : Право, 2014. – 106 с.
3. Веніславський, Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях [Текст] : навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів / Ф. В. Веніславський. - Харків : Право, 2014. - 376 с.
4. Іншин М. І. Трудове право України [Текст] : підручник / М. І. Іншин, В. І. Щербина. - Х. : Діса плюс, 2014. - 499 с.

9.3. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua

-
2. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
 3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-41.
 4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18.
 5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. // ВВР України. – 2002.
 6. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. // ВВР України.- 94 р.
 7. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. // ВВР України. – 94 р. - №17.
 8. Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР // ВВР України. – 1995 р. - №24.
 9. Кримінальний кодекс України від 5 травня 2001 р. // Відомості ВР України, 2001 р.
 10. Кодекс України про адміністративні правопорушення України від 7 грудня 1984 р. // Відомості ВР УРСР, 1984 р.
 11. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 25 червня 1991 р. // ВВР України. – 1991 р.